

Платіжний баланс у 2022 році

(за попередніми даними¹², за методологією шостого видання

Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції)

Профіцит поточного рахунку платіжного балансу у 2022 році становив 8.0 млрд дол. США (5.0% від ВВП) порівняно з дефіцитом у 3.9 млрд дол. США (1.9% від ВВП) у 2021 році. Профіцит сформувався головним чином завдяки отриманню грантів від міжнародних партнерів і скороченню виплат за інвестиційними доходами. Водночас суттєво розширився дефіцит товарів та послуг за рахунок значного зниження експорту порівняно з імпортом та значних витрат громадян України, які перебувають за кордоном.

Без урахування реінвестованих доходів та грантів дефіцит поточного рахунку становив 6.0 млрд дол. США, або 3.8% від ВВП (за 2021 рік профіцит становив 1.0 млрд дол. США, або 0.5% від ВВП).

Дефіцит зовнішньої торгівлі товарами та послугами збільшився до 25.9 млрд дол. США порівняно з 2.7 млрд дол. США у 2021 році. Експорт товарів зазнав більшого впливу війни ніж імпорт, насамперед через зниження виробництва та проблеми логістики, скоротившись на 30%³ (у 2021 році збільшився на 34.3%), **тоді як імпорт знизився лише 1.4%** (у 2021 році зріс на 33.4%).

Експорт товарів скоротився на 35.2% і становив **40.9 млрд дол. США**. Основними чинниками зниження стали зменшення експорту **чорних та кольорових металів (на 62.6%)** та **продовольчих товарів (на 15.5%)** насамперед через скорочення поставок зернових (на 26.2%) та олії (на 15.5%). Водночас зріс експорт насіння олійних культур (на 54.4%), м'ясних (на 9.3%) та молочних (на 19.6%) продуктів.

Експорт знижувався також за всіма іншими основними товарними групами, зокрема:

мінеральними продуктами (у тому числі рудами)	– на 47.8%;
продукцією машинобудування	– на 40.2%;
продукцією хімічної промисловості	– на 47.4%;
промисловими виробами	– на 40.1%;
дервиною та виробами з неї	– на 15.0%.

У географічному розрізі в номінальному вимірі найсуттєвіше скоротився експорт

---

¹ Відповідно до Закону України від 03.03.2022 № 2115-IX “Про захист інтересів суб’єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни” частина інформації, яка потрібна для складання платіжного балансу, не збирається. Оцінка платіжного балансу за 2022 рік здійснена на підставі наявної інформації та уточнюватиметься після отримання додаткових даних.

² Усі дані з платіжного балансу подаються без урахування тимчасово окупованих територій, у тому числі Автономної Республіки Крим та м. Севастополь.

³ Усі зміни показників у процентному відношенні подаються порівняно з показниками відповідного періоду минулого року, якщо не зазначено інше.

товарів до країн Азії (на 13.3 млрд дол. США, або на 58.2%), частка цих країн в експорті скоротилася з 36.4% до 23.5%. Також суттєво скоротився експорт до країн СНД (на 4.4 млрд дол. США, або на 65.9%), частка скоротилася з 10.7% у 2021 році до 5.6%, Африки (на 3.5 млрд дол. США, або 62.1%). частка скоротилася з 8.9% до 5.2% та Америки (на 2.0 млрд дол. США, або 63.1%), частка скоротилася з 5.1% до 2.9%. Водночас зростає експорт до ЄС (на 2.0 млрд дол. США, або 8.5%) при збільшенні частки у загальному експорті з 36.2% до 60.7%.

Імпорт товарів зменшився на 19.4% і становив 56.2 млрд дол. США. Енергетичний імпорт скоротився на 8.9%, насамперед за рахунок обсягів імпорту природного газу та вугілля, що скоротилися більш ніж вдвічі. Водночас значно зріс імпорт нафтопродуктів (63.0%), особливо у другому півріччі зокрема для забезпечення потреб автономної енергетики. Неенергетичний імпорт скоротився на 22.1%, у тому числі за групами:

продукції машинобудування	– на 32.1%;
продукції хімічної промисловості	– на 34.4%;
продовольчих товарів	– на 22.7%;
чорних та кольорових металів	– на 41.1%;
деревини та виробів з неї	– на 39.1%;
промислових виробів	– на 10.1%.

У географічному розрізі в номінальному вимірі найбільше скорочення імпорту товарів зафіксовано із країн СНД – на 9.0 млрд дол. США, або на 66.7%, частка країн скоротилася з 19.3% до 8.0%. Імпорт скорочувався за всіма напрямками – з країн Азії на 2.6 млрд дол. США, або 13.9% (частка зросла з 26.9% до 28.7%), Америки – на 1.5 млрд дол. США, або 33.3% (частка зменшилася з 6.4% до 5.3%), ЄС – на 1.2 млрд дол. США, або 4.8% (частка зросла з 37.5% до 44.4%) та Африки – на 341 млн дол. США, або 41.8% (частка впала з 1.2% до 0.8%).

Дефіцит торгівлі послугами у 2022 році становив 10.7 млрд дол. США (порівняно з профіцитом 4.0 млрд дол. США у 2021 році): експорт послуг скоротився на 12.4%, а імпорт зріс у 1.9 раза. Імпорт послуг збільшився за рахунок витрат⁴ осіб, які виїхали за кордон через війну, і короткострокових мігрантів (зросли в 3.2 раза – до 19.8 млрд дол. США), а також за рахунок зростання імпорту послуг, що надаються в межах технічної допомоги (у 2.9 раза). Натомість імпорт усіх інших послуг скоротився на 41.6%. Основним чинником зниження експорту послуг стало скорочення транспортних послуг (на 28.3%, переважно через суттєве зменшення експорту послуг повітряного, морського, залізничного та трубопровідного транспорту), послуг з переробки матеріальних ресурсів, що належать іншим сторонам (на 39.4%) та інших ділових послуг (на 17.6%). Також скоротився експорт практично всіх інших послуг, окрім комп'ютерних, експорт яких зріс на 5.8%.

⁴ Оцінка витрат українців за кордоном ґрунтується на даних про розрахунки платіжними картками за кордоном, даних ООН та прикордонної служби про кількість осіб, які виїхали за кордон через війну.

Профіцит балансу первинних доходів становив **8.7 млрд дол. США** (порівняно з дефіцитом 5.8 млрд дол. США у 2021 році). Такому рекордному профіциту сприяло суттєве зменшення виплачених доходів від інвестицій⁵ (на 76.3%). З іншого боку, надходження за статтею “оплата праці” зменшилися всього на 3.6%.

Профіцит балансу вторинних доходів у 2022 році збільшився до рекордних **25.3 млрд дол. США** (у 2021 році – 4.6 млрд дол. США) та зумовлювався надходженням наданих Україні грантів⁶ (на загальну суму 14.6 млрд дол. США) та гуманітарної допомоги⁷ від міжнародних партнерів.

Обсяги приватних грошових переказів у 2022 році зменшилися на 9.0% та становили 12.8 млрд дол. США⁸. Обсяги заробітної плати, яку українці отримували з-за кордону, скоротилися на 23.7%, водночас обсяги інших приватних переказів, що надійшли через офіційні канали, були майже на рівні 2021 року – скоротилися на 2.0%. Загалом офіційними каналами надіслано на 12.8% переказів менше, ніж у 2021 році, тоді як потік через неформальні канали зазнав порівняно меншого впливу війни та зменшився лише на 3.7%.

Профіцит рахунку операцій з капіталом становив **183 млн дол. США** (у 2021 році 15 млн дол. США) і сформувався за рахунок прощення боргу.

Чисте кредитування зовнішнього світу в 2022 році (сумарне сальдо поточного рахунку та рахунку операцій із капіталом) становило **8.2 млрд дол. США** (за 2021 рік чисте запозичення становило 3.9 млрд дол. США).

Відплив капіталу за фінансовим рахунком (чисте кредитування) становив **11.1 млрд дол. США** (порівняно з чистим припливом у 4.4 млрд дол. США у 2021 році): суттєвий відплив із **приватного сектору** (24.2 млрд дол. США) лише частково компенсувався припливом до **державного сектору**.

Чистий приплив коштів за операціями державного сектору становив **13.2 млрд дол. США** (у 2021 році – 1.2 млрд дол. США) і зумовлювався залученням позик від міжнародних партнерів на суму 14.7 млрд дол. США. Ці надходження частково нівелювалися чистими виплатами за ОВДП на 1.3 млрд дол. США.

Чистий приплив прямих іноземних інвестицій у 2022 році становив **504 млн дол. США** (у 2021 році – 7.5 млрд дол. США) і сформувався за рахунок:

---

⁵ До платіжного балансу за IV квартал 2022 року включені обсяги реінвестованих доходів тільки банківського сектору. Обсяги реінвестованих доходів підприємств за I–III квартали 2022 року розраховані на підставі даних фінансової звітності підприємств, що надали звітність та будуть уточнені після отримання більш повної інформації.

⁶ Гранти, отримані у 2022 році, спрямовані на фінансування найактуальніших видатків держави, зокрема в соціальній та гуманітарній сферах, у тому числі на забезпечення виплати заробітних плат, соціальних і пенсійних виплат та допомогу для внутрішньо переміщених осіб.

⁷ Оцінка обсягів гуманітарної допомоги в платіжному балансі ґрунтується на даних сайту Служби фінансового моніторингу гуманітарної допомоги при ООН (FTS), інформація про допомогу в грошовій формі наведена за даними файла 1PX.

⁸ Загальні обсяги переказів уточнюватимуться на підставі даних дзеркальної статистики окремих країн, що надходять пізніше оприлюднення даних платіжного балансу.

реінвестування доходів⁹ на суму 618 млн дол. США (у 2021 році 4.9 млрд дол. США);

інвестицій в акціонерний капітал (крім реінвестованих доходів) на суму 461 млн дол. США (1.2 млрд дол. США у 2021 році).

Водночас чисті погашення за борговими інструментами становили 541 млн дол. США, у тому числі погашення за кредитами між сестринськими підприємствами 159 млн дол. США (у 2021 році чисті залучення становили 1.8 млрд дол. США, у тому числі за кредитами між сестринськими підприємствами – 0.3 млрд дол. США).

Чисте збільшення зовнішньої позиції банківської системи за операціями з портфельними та іншими інвестиціями становило 2.7 млрд дол. США (у 2021 році – 809 млн дол. США) та зумовлювалося такими чинниками:

збільшенням чистої зовнішньої позиції за статтею “валюта і депозити” на суму 1.8 млрд дол. США;

чистої купівлі цінних паперів нерезидентів на суму 557 млн дол. США;

чистим погашенням євробондів на суму 253 млн дол. США.

Чисте збільшення зовнішньої позиції реального сектору (без урахування прямих іноземних інвестицій) становило 22.0 млрд дол. США (у 2021 році – 5.4 млрд дол. США) та зумовлювалося такими різноспрямованими чинниками:

збільшенням чистої зовнішньої заборгованості за торговими кредитами на 12.6 млрд дол. США (у 2021 році 1.3 млрд дол. США);

зростанням обсягів готівкової валюти поза банками на 10.3 млрд дол. США (у 2021 році – на 5.1 млрд дол. США);

чистим залученням за кредитами та позиками 0.8 млрд дол. США (у 2021 році – 0.4 млрд дол. США);

чистим залученням за борговими цінними паперами – 155 млн дол. США (у 2021 році – 1.7 млрд дол. США).

Чистий вплив за операціями приватного сектору (разом із помилками та упуцненнями) становив **24.2 млрд дол. США** (у 2021 році чистий приплив становив 3.1 млрд дол. США).

Загалом за 2022 рік зведений платіжний баланс сформувався з дефіцитом у 2.9 млрд дол. США (у 2021 році профіцит становив 487 млн дол. США). Надходження у 2022 році від МВФ у межах Інструменту швидкого фінансування RFI становило 2.0 млрд СПЗ (2.7 млрд дол. в еквіваленті), погашення за раніше залученими кредитами від МВФ у 2022 році становило 2.1 млрд дол. США.

Станом на кінець року **міжнародні резерви становили 28.5 млрд дол. США**, що

---

⁹ До платіжного балансу за IV квартал 2022 року включені обсяги реінвестування доходів тільки банківського сектору. Обсяги реінвестування доходів підприємств за I–III квартали 2022 року розраховані на підставі даних фінансової звітності підприємств, які надали звітність та будуть уточнені після отримання більш повної інформації.

забезпечує фінансування імпорту майбутнього періоду протягом 3.5 місяця.

Дата останнього оновлення: 18.04.2023